

3. veljače 2024.

**Nacionalna zaklada za razvoj
civilnog društva i E.S.I.F.**

Budućnost EU proračuna i financiranja kohezijske politike

Ivana Maletić,
članica Europskog revizorskog suda

EUROPEAN
COURT
OF AUDITORS

Novi društveni, politički i ekonomski kontekst

EUROPEAN
COURT
OF AUDITORS

Društveni i politički kontekst

- Ruska agresija na Ukrajinu
- Sukob na Bliskom istoku
- 2024 – godina izbora
- Nove tehnologije, umjetna inteligencija
- Klimatske promjene i prirodne katastrofe
- Povećana oskudica prirodnih resursa

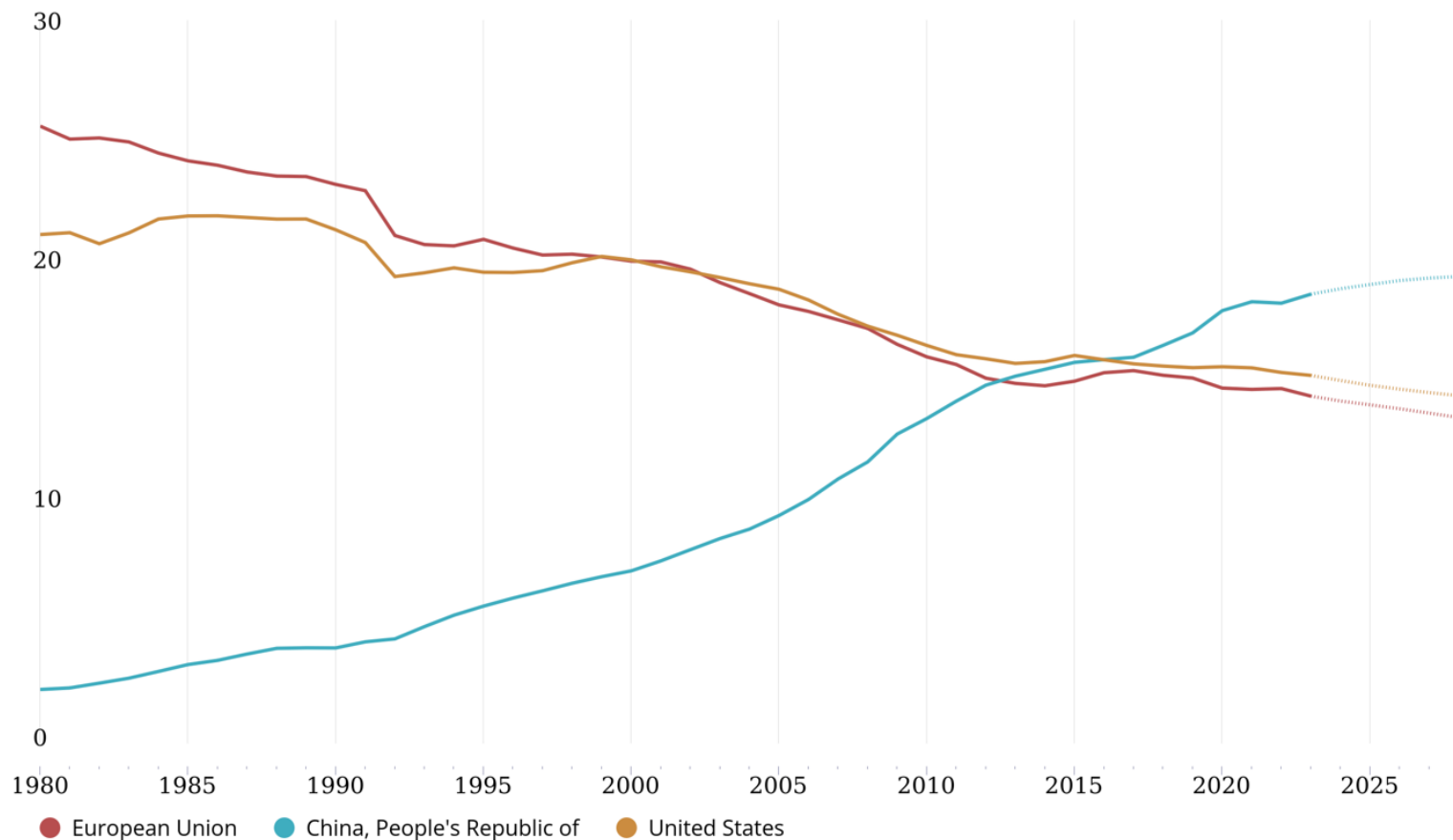

Source: Klawe Rzeczy for The Economist.

Ekonomski kontekst

Udio Europske unije u svjetskom gospodarstvu opada

BDP na temelju pariteta kupovne moći, udio u svijetu

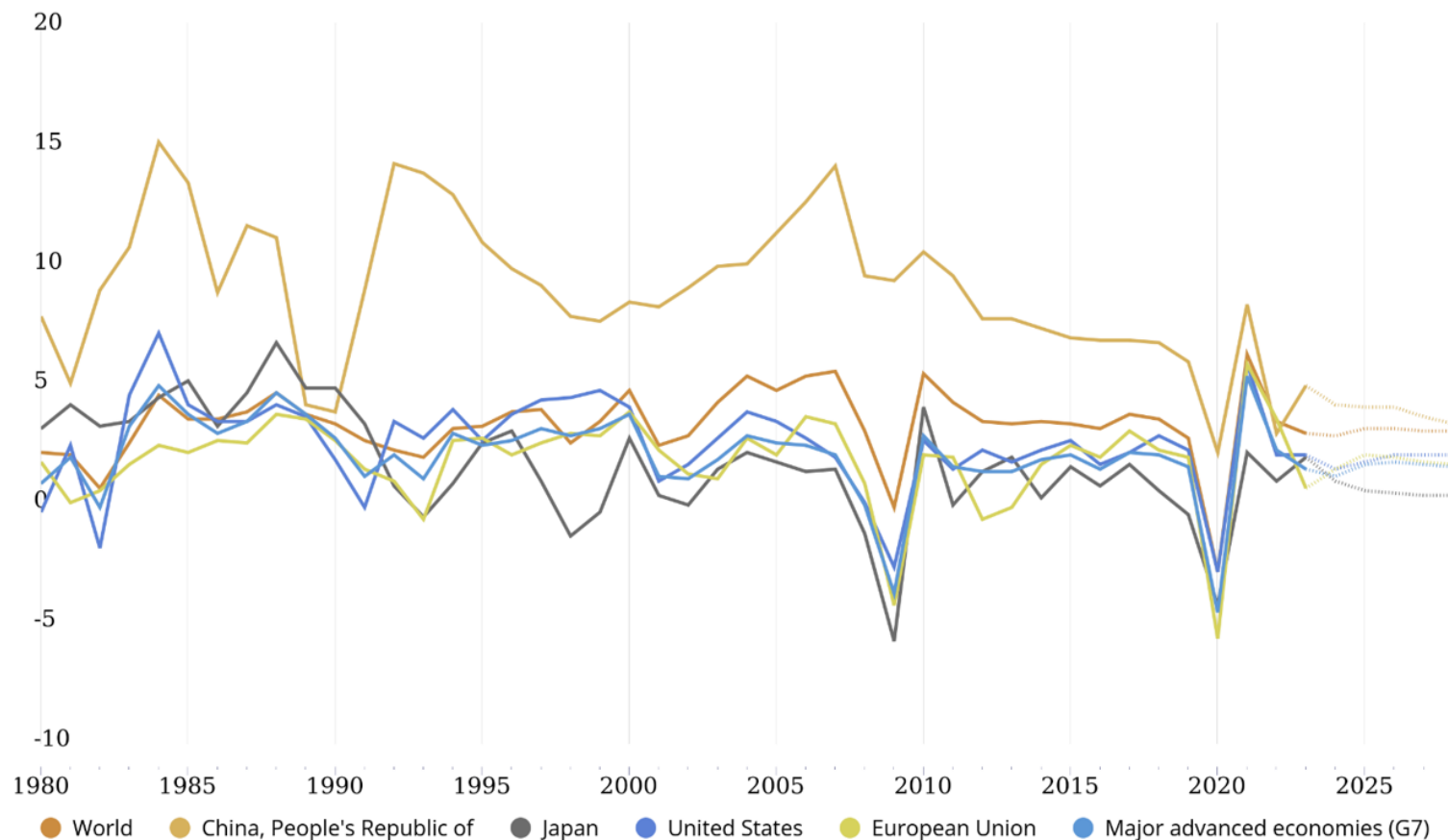

©IMF, 2023, Source: World Economic Outlook (October 2023)

Ekonomski kontekst

Stope rasta BDP-a konvergiraju, ali Europska Unija je na donjem rubu

Realni rast BDP-a (godišnja postotna promjena)

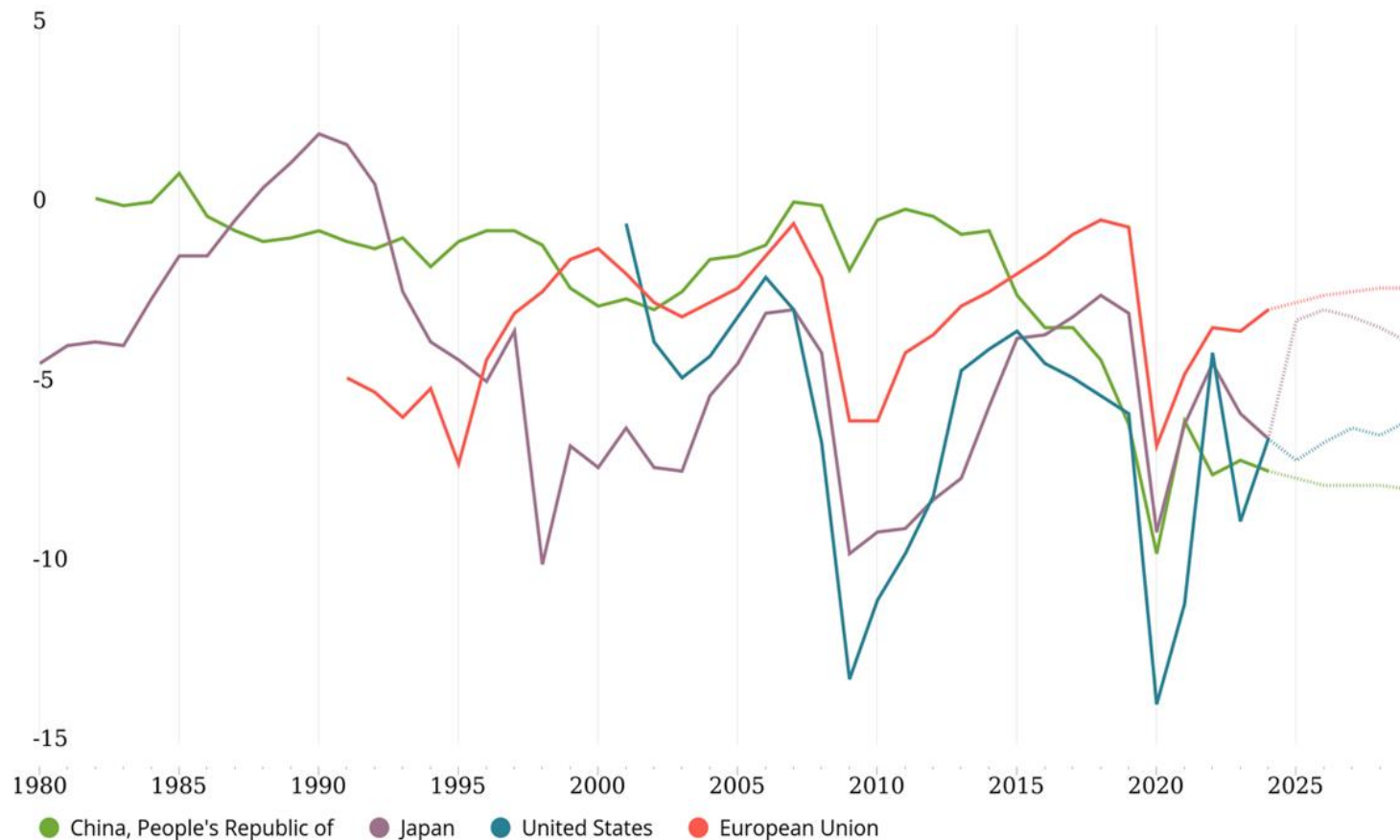

©IMF, 2023, Source: World Economic Outlook (October 2023)

Ekonomski kontekst

Zemlje članice EU-a imaju velike deficite

Neto posuđivanje/zaduživanje u % BDP-a

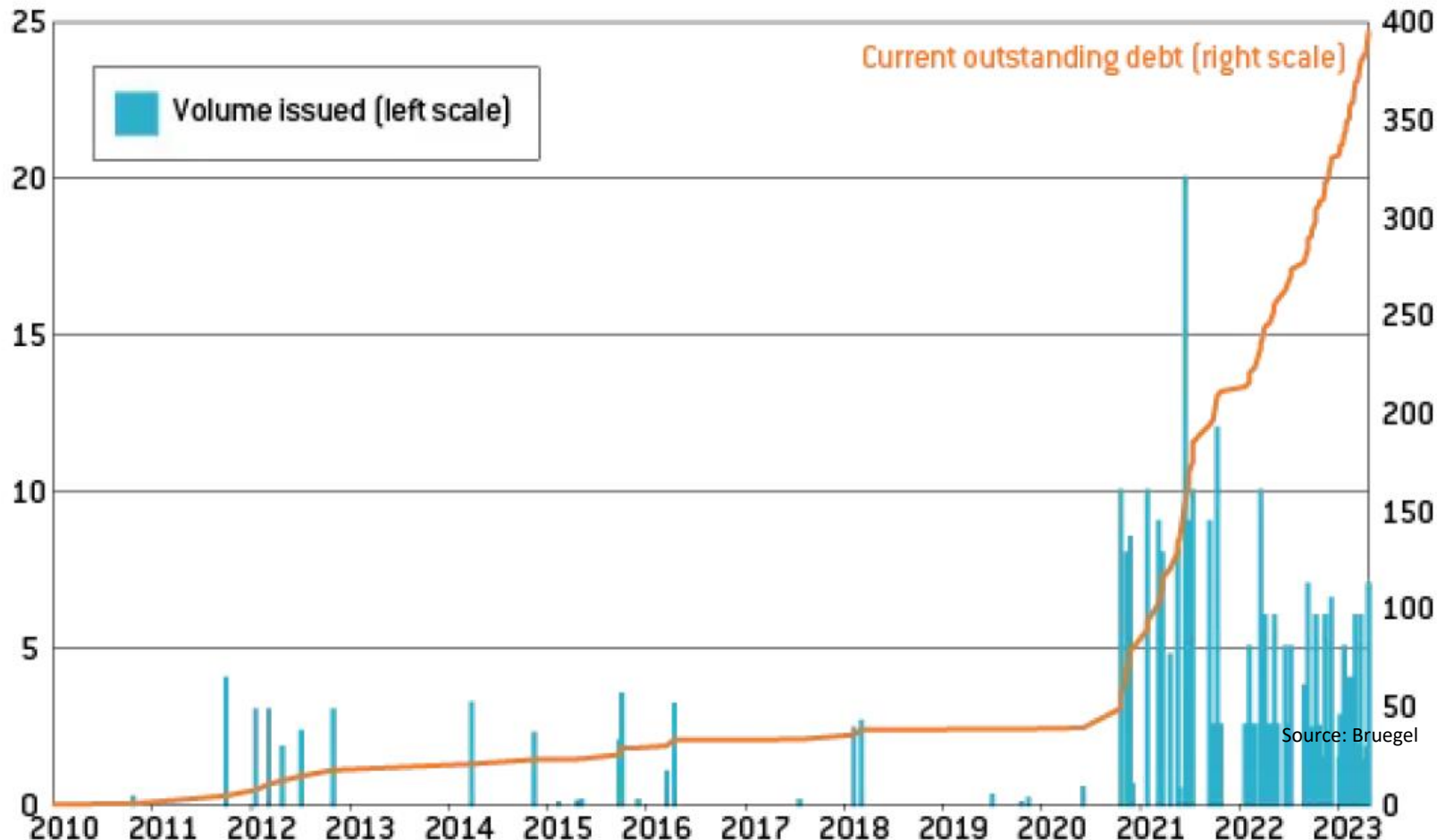

©IMF, 2024, Source: World Economic Outlook (April 2024)

Ekonomski kontekst

Izdavanje duga od strane Europske komisije znatno se povećalo

Izdavanje i nepodmireni dug EU-a (milijarde eura)

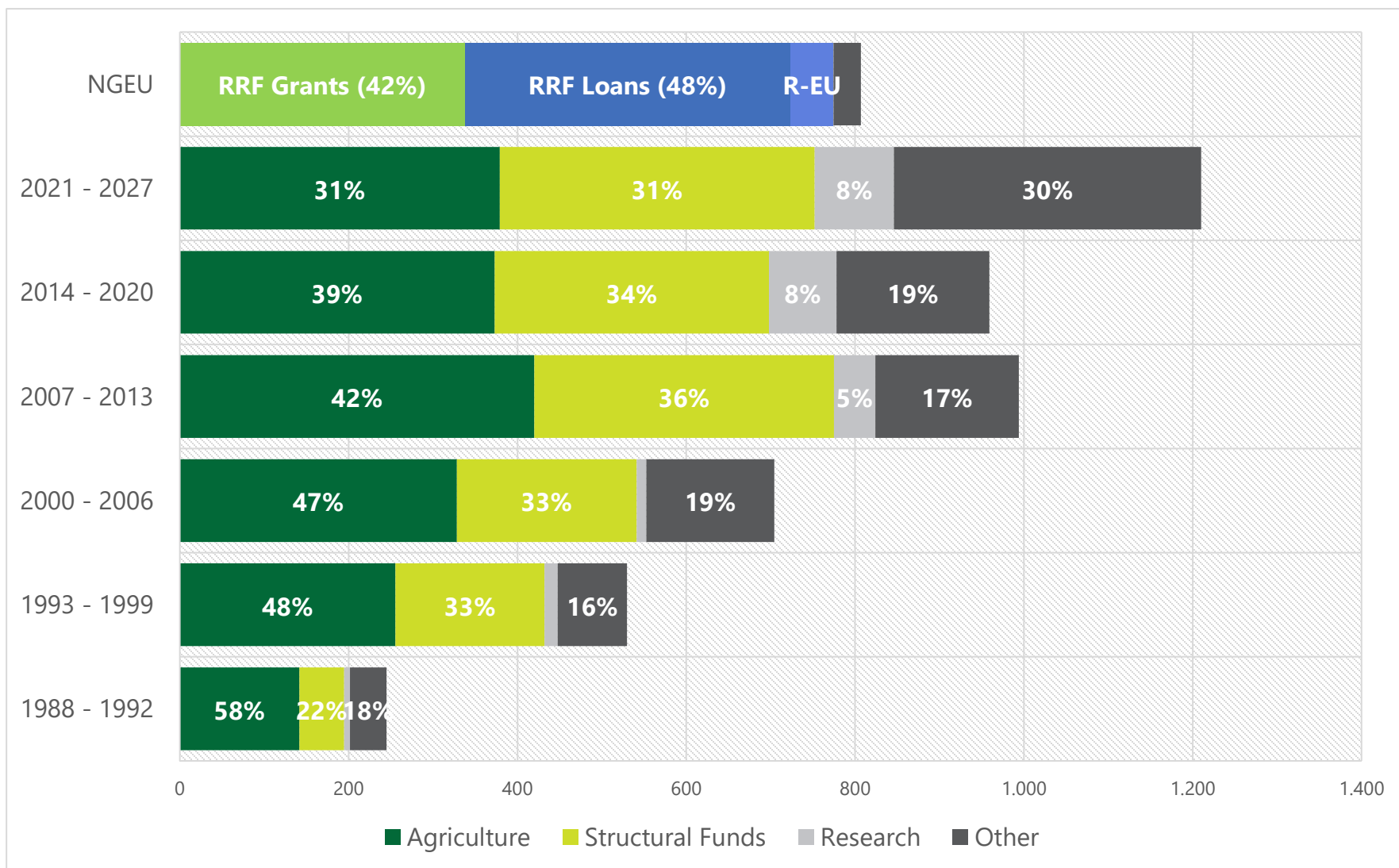
Source: Bruegel

Budućnost EU proračuna i financiranja kohezijske politike – koliko će novca biti dostupno i što bi trebalo financirati?

EUROPEAN
COURT
OF AUDITORS

EU financiranje – od 1988. do danas

Trenutno financiranje EU-a – VFO i NGEU

Višegodišnji financijski okvir (VFO)

Sedmogodišnji proračun EU-a

1,211
bilijuna EUR

Ukupno
2,018
bilijuna EUR

do 806,9
milijardi EUR

NextGenerationEU

Paket za oporavak od pandemije bolesti COVID-19

Mehanizam za oporavak i otpornost

723,8 milijardi EUR

● bespovratna sredstva do
338,0 milijardi EUR

● zajmovi do **385,8 milijardi EUR**

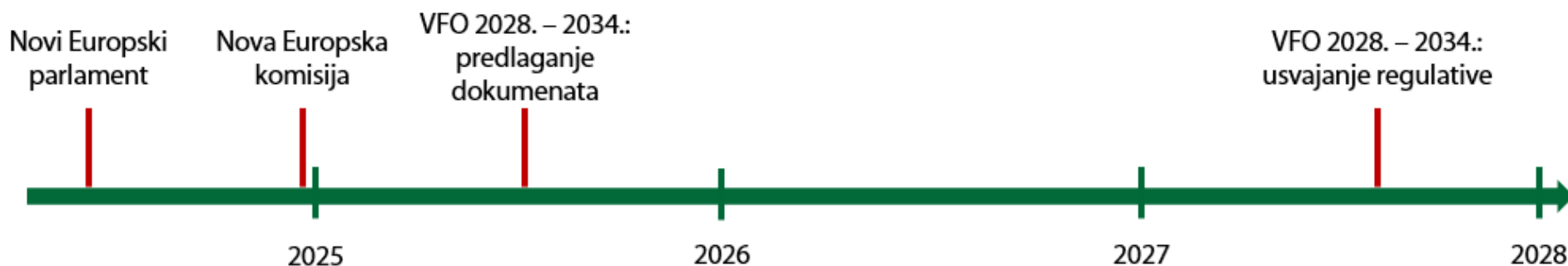
Doprinos instrumenta NextGenerationEU drugim programima

83,1 milijarda EUR

Napomena: svi iznosi izraženi su u tekućim cijenama.

Višegodišnji financijski okvir (VFO) 2028 – 2034

Europska komisija radi na pripremi sljedećeg VFO-a, a prvi prijedlog za razdoblje 2028. – 2034. očekuje se **do kraja lipnja 2025.**

Strateško predviđanje postaje ključno za definiranje prioriteta

- **Strateško predviđanje** postalo je ključno u kreiranju politika EU-a:
 - podrazumijeva uzimanje u obzir novih i nedavnih događaja;
 - osigurava relevantnost, pravodobnost i korisnost aktivnosti koje se poduzimaju;
 - povećava učinkovitost.
- Dvelo je do jačanja novih prioritetnih područja posljednih godina, do revizije VFO-a u sredini programskog razdoblja (64,6 milijardi eura dodatnog financiranja) i donošenja novog strateškog programa EU-a 2024. – 2029.

**Sigurnost i
obrana**

**Otpornost i
konkurentnost**

Proširenje

Migracija

Primjeri nedavnih odgovora EU-a

Sigurnost i obrana

- **Akt EU-a o kibernetičkoj solidarnosti**, čiji je cilj poboljšati spremnost, otkrivanje i odgovor Europske unije na incidente vezane uz kibernetičku sigurnost.
- **Europski program obrambene industrije** vrijedan 1,5 milijardi eura za razdoblje 2025. – 2027.

Otpornost i konkurentnost

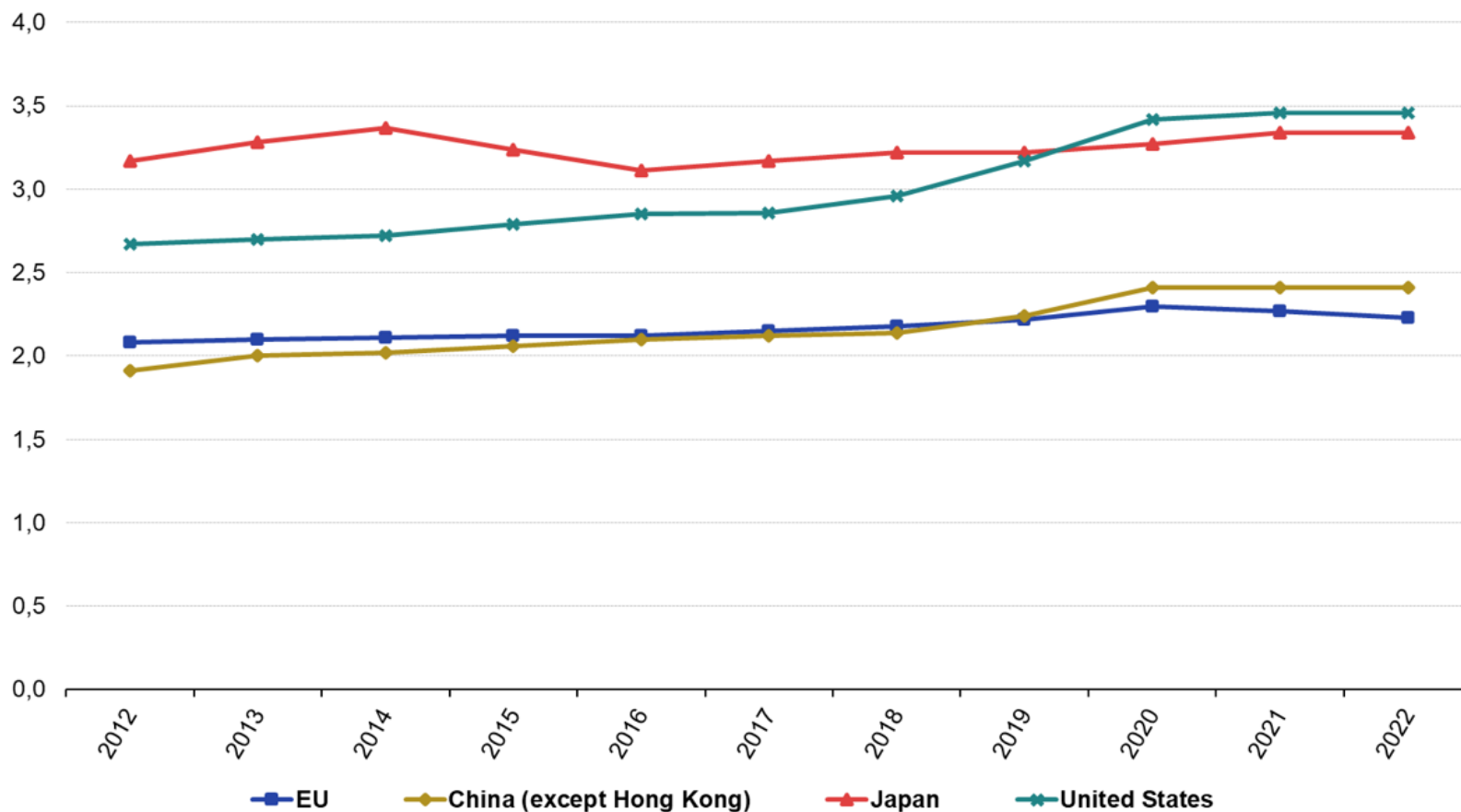
- **Platforma za strateške tehnologije za Europu (STEP)** za mobilizaciju ulaganja u **digitalne tehnologije i inovacije duboke tehnologije, čiste i resursno učinkovite tehnologije te biotehnologije**, koji su važni za zelenu i digitalnu tranziciju.

Nadodaje se postojećim instrumentima 10 milijardi eura (3 milijarde eura za InvestEU, 0,5 milijardi eura za Horizon Europe, 5 milijardi eura za Inovacijski fond i 1,5 milijardi eura za Europski obrambeni fond).

Istraživanja i inovacije ključni su za konkurentnost

Razlika u odnosu na druga napredna gospodarstva u posljednjem desetljeću se povećala

Intenzitet istraživanja i inovacija kao % BDP-a velikih naprednih gospodarstava

Primjeri nedavnih odgovora EU-a

Proširenje

- **Instrument za reformu i rast za Zapadni Balkan** u iznosu do **6 milijardi** (do 2 milijarde eura u bespovratnim sredstvima i 4 milijarde eura u zajmovima) za razdoblje od **2024. do 2027.** Cilj mu je usklađivanje potencijalnih budućih članice, s vrijednostima, zakonima, pravilima, politikom i praksom EU-a.
- **Ukraine Facility (zajmovi) i Ukraine Reserve (grantovi)** pružaju financijsku potporu od **50 milijardi eura (33 milijarde eura u zajmovima i 17 milijardi eura u bespovratnim sredstvima) od 2024. do 2027.** Ukrajina mora provesti svoj plan oporavka i reformi (tzv. „Ukrajinski plan“).

Migracija

- **Pakt o migracijama i azilu** koji se sastoji od političkih prijedloga i preporuka, donosi nove odgovornosti za EU i države članice, što podrazumijeva dodatne troškove.
- Kako bi se odgovorilo na nove potrebe, proračun je u **revidiranom VFO-u** povećan za:
 - 2 milijarde eura za naslov 4 VFO-a („Upravljanje migracijama i granicama“);
 - 10,5 milijardi eura za naslov 6 proračuna EU-a („Susjedstvo i svijet“);
 - 2,5 milijardi eura za Rezervu za solidarnost i hitnu pomoć (SEAR).

Budućnost EU proračuna i financiranja kohezijske politike– kako bi se programi trebali financirati?

EUROPEAN
COURT
OF AUDITORS

Od naknade troškova do instrumenata temeljenih na rezultatima

- Trend promjene od financiranja temeljenog na naknadi troškova prema **financiranju postignutih rezultata**.
- Pokušano u većim razmjerima s uvođenjem **RRF-a (Mehanizam za oporavak i otpornost)**.
- U izvješćima ERS-a uočili smo **niz nedostataka u RRF modelu financiranja**, vezanih uz:
 - dizajn samog instrumenta (alokacija nije usklađena s ciljevima, vremenski okvir, CSRs, EU added value);
 - mjerenje postizanja rezultata (učinkovitosti i efikasnosti);
 - transparentnosti i odgovornosti za zakonito trošenje sredstava;
 - postavljanje jednakih uvjeta za sve države članice;

Ključne točke za raspravu o budućim rješenjima

EUROPEAN
COURT
OF AUDITORS

Nova kohezijska politika

- Jedan ili više fondova? Reforme i investicije?
- Ograničavanje prioriteta - može li se i treba li se sve financirati – infrastruktura, digitalno, zeleno, socijalna inkluzija, ljudski kapital, I&I&R? Može li kohezija odgovarati na globalne izazove i istovremeno zadovoljavati potrebe regija?
- Potpuna fleksibilnost i prilagođavanje potrebama regija (place-based approach)? Regionalni OP-i? Usmjeravanje i na ruralna, planinska, otočna, pogranična, udaljena područja? EU urban agenda, regije u razvojnoj zamci? Izazovi poput priuštivog stanovanja, demografije, tržišta rada + prirodne katastrofe?
- Bolja koordinacija s drugim instrumentima vs gubitak fokusa? Treba li omogućiti korištenje za druge prioritete (migracije, obrana, sigurnost, proširenje)?
- Grantovi vs financijski instrumenti? Financiranje velikih kompanija? Lump sum financiranje ili povrat troškova? Unificiranje i pojednostavljivanje pravila i procedura.
- Potpuno različit pogled neto uplatiteljica od primateljica...izazovi: manje sredstava, tematski prioriteti koji ne odgovaraju potrebama regija, moguća centralizacija fondova i veza s RRF-om.

Preporuke ECA-e za nove instrumente

- fokus na **postizanju rezultata**, a ne na napretku u provedbi;
- načelo **partnerstva**;
- dovoljno **fleksibilnosti** za reagiranje na promjenjive okolnosti;
- **zaštitu financijskih interesa EU-a i transparentnost** u svakom trenutku;
- **vrijednost za novac** počevši od faze planiranja.

Novi MFF

- Poruka partnerima i konkurentima kako se EU pozicionira: tehnološki, digitalni (AI) i inovacijski lider; sigurna; jedinstvena; spremna na proširenje?
- Fond za konkurentnost – objedinjuje sve centralizirane instrumente za I&I&R i poduzetništvo. Inzistirati na omoćnici za države koje slabo sudjeluju u Obzoru i na programima sinergije i proširenja. Kohezija?
- Fond za obranu?
- Proširenje kao prioritet? Ukrajina?
- Nova regulativa, rasterećenje poduzetnika, spremnost na rizik, pojednostavljenje i ubrzavanje procedura.

Hvala na pažnji!

Kontakt:

Ivana Maletić

Članica ERS-a

+352 4398 45633

lvana.maletic@eca.europa.eu

European Court of Auditors
12, Alcide de Gasperi
1615 Luxembourg

eca.europa.eu

eca-info@eca.europa.eu

@EUAuditorsECA

EUROPEAN COURT
OF AUDITORS